

20 Yanvar - 35 il...

20

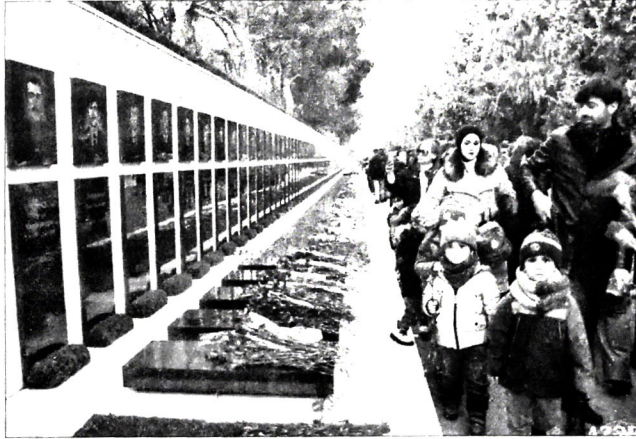
Yanvar Ümum-xalq Hüzün Günü
olmaqla yanaşı,
həm də xalqın

milli iradəsinin sarsılmazlığının, mətinliyinin nümayişi günüdür. 1990-cı il yanvarın 20-də Azərbaycanda törədilən o qanlı faciədən 35 il keçir. Həmin gün Azərbaycan xalqı əsrlərboyu daim işğal, soyqırımı, məğlubiyyət, məhrumiyyət, repressiya, deportasiyaya məruz qoyulan, hüquqları pozulan millət olmaqla usandığını bütün dünyaya bəyan etdi. O, millət, xalq olaraq müstəqilliyini bərpa etmək üçün ayağa qalxdı. O gün əliyalın küçələrə çıxıb sinəsini sovet tanklarına sipər edən Azərbaycan insanı canı, qanı ilə milli mücadilə yolunun xəritəsini çizdi.

İ Anım

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusu erməni quldur dəstələri ilə birgə Azərbaycan xalqına qarşı terror aktı həyata keçirdi. Sovet qoşunlarının təcavüzü nəticəsində Bakıda 135 mülki vətəndaş öldürüldü, 600-dən çox adam yaralandı.

1990-cı ilin yanvar qırğını nə qədər faciəli olsa da, Azərbaycan xalqının iradəsinin, milli azadlıq uğrunda mübarizə əzmi qira bilmədi. Bu qanlı hadisəyə ilk olaraq öz münasibətini bildiren görkəmli siyasi xadim, ümummilli lider Heydər Əliyev oldu. Ulu Öndər 21 yanvar 1990-cı il tarixdə faciə ilə əlaqədar Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyində keçirilən mətbuat konfransında çıxış edərək, bu hadisəni törədən şəxsləri kəskin şəkildə tənqid etdi. Heydər Əliyev bu ha-

disəni hüquqa, demokratiyaya yad, humanizmə və ölkədə elan olunmuş hüquqi dövlət quruculuğu prinsiplərinə zidd hesab etdiyi bəyan etdi. 7 mart 1991-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sessiyasında çıxış edən xalq deputatı Heydər Əliyev 20 Yanvar hadisəsi barədə demişdi:

"1990-cı il yanvarın 20-də İttifaq dövləti tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı hərbi təcavüz edilmişdir. Heç bir əsas olmadan, xəbər vermədən, dövlət qanunlarını kobudcasına pozaraq, Bakı şəhərinə müasir silahlı sovet ordusunun qoşun hissələri yeridilmiş, onlar vəhşilik, qəddarlıq etmiş, nəticədə nəhaq qan tökül-müş, yüzlərlə adam həlak olmuş, xəsarət almış, itkin düşmüşdür".

Heydər Əliyev qatillərin aşkarlanması məsələsini yenidən qaldırıb, 20 Yanvar faciəsinə Ali Sovetin sessiyasının qiymət verməli olduğunu vurğulayıb. Qanlı Yanvar faciəsi ilə bağlı Heydər Əliyev tərəfindən verilən kəskin bəyanat, artıq Azərbaycanda tarixdə yeni siyasi dövrün bəşarətdir. Heydər Əliyevin növbəti sərt addımı isə SSRİ Nazirlər Sovetinin partiya təşkilatına ünvanladığı 19 iyul

1991-ci il tarixli ərizəsidir. O, Kommunist Partiyası sıralarından çıxmasına dair bu ərizədə kommunist rejiminin ölkəni uçuruma apardığını, SSRİ-nin dağılmasının labüdlüyünü açıq bəyan etmişdi. Heydər Əliyev bu mürciətdə 20 Yanvar hadisəsi ilə bağlı qeydlərində bildirdi: "Bu antihumanist, konstitusiyaya və hüquqa-zidd hərəkəti ittiham edərək Sov.İKP və Azərbaycan KP MK-nın bu cinayətin üstünü açacağına və günahkarları üzə çıxaracağına ümid edirdim. Artıq yarım il keçib. Nəinki bu dəhşətli cinayətlərin hamıya çoxdan məlum olan günahkarları üzə çıxarılmayıb, əksinə, bunları ödə-bardır etmək üçün əllərindən gələni edirlər. Ümid edirik ki, bu faciə unudulacaq. Ancaq tarix dəfələrlə sübut etmişdir ki, doğma xalqa qarşı yönəldilmiş qanlı cinayətləri onillər keçsə də, unutmaz və bağışlamaq mümkün deyil".

20 Yanvar faciəsinə siyasi-hüquqi qiymət verilməməsi Heydər Əliyevi çox düşündürən məsələlərdən biri idi.

Yalnız Heydər Əliyevin 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdından sonra, 1990-cı ilin qanlı Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində tam siyasi-hüquqi qiymət verildi.

"20 Yanvar faciəsinin 4-cü ildönümünün keçirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 5 yanvar 1994-cü il tarixli fərmanında deyilirdi: "Xalqımızın tarixinə qanlı Yanvar faciəsi kimi daxil olmuş 1990-cı ilin yanvarın 20-də Azərbaycan öz azadlığı və müstəqilliyi uğrunda ilk şəhidlərini vermişdir. Tarixin yaddaşına qanlı yazılmış həmin gündən bizi 4 illik zaman məsafəsi ayırır. Təəssüf ki, 4 il ərzində 20 Yanvar hadisələrinə dövlət səviyyəsində lazımi siyasi-hüquqi qiymət verilməmişdir". Milli Məclisdə muzakirələrin yekunu olaraq, 1994-cü il martın 29-da qəbul edilən qərarla, nəhayət ki, 1990-cı ilin qanlı 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində tam siyasi-hüquqi qiymət verildi. Qərarla 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanda vüsət almış milli-azadlıq hərəkətini böyümək, suveren bir dövlət amalı ilə ayağa qalxan xalqın inam və iradəsinin qırmaq, belə bir yola qədəm qoyan xalqa sovet hərbi maşınının gücünü nümayiş etdirmək məqsədilə totalitar kommunist rejimi tərəfindən hərbi təcavüz və cinayət kimi qiymətləndirildi. Azərbaycan xalqı 5 ildir ki, 20 Yanvar hadisələrini qalib xalq kimi yad edir, Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edir, 20 yanvar şəhidlərini böyük ehtiram, Azadlıq mübarizəsinin ilk gəyicilərini olaraq yad edirlər.

2020-ci il sentyabrın 27-də səbri tükenən Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandanın əmri ilə düşməne qarşı əks-hücum keçdi və 44 günün içində erməni və onun mənfur havadarlarına öz yerini göstərdi. Bu 44 günlük zəfərimizdə ötən tarixlərin qaranlıq səhifələrində düşmənin zülmünə düçar olan 20 Yanvar qurbanlarının da adı alındı. 44 günlük Vətən Müharibəsində qazandığımızız bu zəfər, eləndən, torpağından, yurdundan qaçqın düşən, XXI əsrdə hüquqları pozulan insanların izi aydın qəmətinə düzəldildi, kişilər başını qaldırdı, qadınlar öz ərleri ilə qürur duyduqlar. Bu zəfər insanlarımızda gələcəyə bir inam, bir ümid yaratdı.

Allah bütün Şəhidlərimizə rəhmət eləsin..